

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemanje za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemanje pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserte) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 20. decembra 1895.

Politiški oddelek.

Nobenih koncesij zaradi izzivanja.

Slovenci še sedaj nismo na jasnem z novim ministertvom, ne vemo, bode li oziralo se na naše želje ali pa ne. Sploh je grof Badeni jako nejasen v svojih izjavah, govori kakor delfijski orakel, da se njegove besede dajo tolmačiti, kakor je komu ljubo. Zato so pa z novo vlado še precej zadovoljne vse stranke, izimši dunajske protisemite, ki ne morejo grofu Badeniju odpustiti, da dr. Luegerja ni predložil cesarju v potrjenje za dunajskega župana.

Sedanja vlada nekako omahuje mej strankami, sedaj se obrne na to, sedaj na ono stran. V svojem prvem govoru po svojem nastopu je grof Badeni posebno naglašal pomen nemške kulture. To naglašanje je bilo vzbudilo neko nezaupnost pri nenemških narodih, kar je malo dišalo po germanizaciji. V drugem govoru je pa ministerski predsednik skušal popraviti svoje tedanje besede in je naglašal narodno enakopravnost.

Pri proračunski debati je zopet grof Badeni popolnjeval svoj program. Glede Jugoslovanov je obetal, da se bode oziral na opravičene težnje, da pa ne bode vlada dovolila v nobene koncesije, s katerimi bi se samo druge narodnosti izzivale. Obljubil je z vsemi jednako postopati, kakor se dela z Rusini v Galiciji. To nas ni razveselilo. Z Rusini grof Badeni v Galiciji ni posebno lepo ravnal, še sedaj so v narodnih pravicah nasproti Poljakom močno prikrajšani. Posebno naglašanje, da se ne bode nobena koncesija dovolila, če bi v tem imeli druge izzivati, se lahko različno tolmači. Danes le to rečemo, da so te besede pri nemških liberalcih, nemških nacijonalcih in pa Italijanih vzbudile največje veselje.

Mi ne vemo, kako je razumeval grof Badeni te besede, nadejamo se, da jih ni tako, kakor jih razumevajo Nemci in Italijani. Omeniti pa moramo, da Slovenci ne zahtevamo nobenih koncesij, temveč le to, kar nam

gre po veljavnih zakonih in po ustavi. Da bi pa Nemce ali pa Italijane kako izzivali, to nam še na misel ne pride. Mi jim pustimo njih narodne pravice in jim privoščimo sredstva za njih narodni obstanek in kulturni razvoj. Tudi gimnazije v Celji nismo zahtevali, da bi Nemce izzivali, temveč jedino zaradi tega, ker je dvojezična gimnazija v Celji bila potrebna, kar najbolje to dokazuje, da je dobro obiskana. Nemcem pa radi pustimo njih gimnazijo, da še več, slovenski poslanci so bili pripravljene celo podpirati osnovo nemške realke v Celji, ko bi bili Nemci to zahtevali.

Če Slovenci zahtevamo slovenske ljudske šole v Trstu, Gorici in na Koroškem, to ni nobeno izzivanje Nemcev ali Italijanov, temveč le potreba za naš narodni napredek. Ko bi bilo to izzivanje, potem so izzivanje državni osnovni zakoni, ki zagotavljajo narodno enakopravnost. Tega pa pač ne bode nikdo trdil, ker so za te zakone glasovali tudi Nemci in so pod njimi podpisani nemški ministri.

Ministerskega predsednika besede so pa vendar bile malo neprevidne, kajti dale so Nemcem pogum, da se bodo huje upirali vsemu, kar bi vlada hotela storiti za Slovence. Na vso moč bodo kričali, da je to izzivanje Nemcev ali pa Italijanov. Koalicijska vlada je bila varovanje politične posesti zapisala in na svoj prapor in tega so se bili Nemci opereli in porabljali v boji proti dvojezični gimnaziji v Celji. Po časopisih, po shodih in postavodajnih zastopih so kričali o rušenju politične in narodne nemške posesti. Ravno tako se bodo izrabljale Badenijeve besede glede izzivanja. Vse, kar bomo zahtevali, reklo se bode, da je izzivanje in vlada zatorej dovoliti ne sme. Že sedaj so Nemci ali pa Italijani vsako tudi najmanjšo slovensko željo zmatrali za izzivanje. Če bode vlada tolmačila besedo izzivanje v smislu naših narodnih nasprotnikov, potem ne more ničesa storiti za kulturni napredek slovenstva v meševitih deželah. Da še celo na Kranjskem bi bilo težko. Že danes lahko rečemo, da se bode zmatralo za izzivanje Nemcev, ako bi Slovenci zahtevali paralelke na realki v Ljubljani, torej v

slovenskem stolnem mestu skoro čisto slovenske kronovine, ravno tako tudi, ako se bomo poganjali za slovensko šolo v Kočevji. Nemcem in Lahom je slovenski narodni in kulturni napredek že sam na sebi izzivanje, ker ovira uresničenje njih presrčne želje, da Nemštvo poda ob Adriji roko Italijanom.

Jedva se je izvedelo, kaj je govoril grof Badeni, že vidimo posledice njihovih besed. Na Dunaj je odpotovala deputacija iz Pirana z županom na čelu, da se odpravijo dvojezični napisi pri tamošnjem sodišči, ker so izzivanje Italijanov. Kar niso mogli Italijani s silo doseči, poskusili so sedaj z lepa. Mi ne vemo, kakšen odgovor jim je dal grof Badeni. Nadejamo se, da je jim razložil, da to ni izzivanje, če ima sodišče po večini slovanskega okraja tudi slovanski napis, ker to se vjema z osnovnimi zakoni. Ko bi se pa zgodilo, da bi grof Badeni ustregel njih želji, bode pa potem hitro dobil več tacih pritožb. V proračunskem odseku se je že predlagalo, da naj se dvojezična gimnazija v Celji zatvori ali pa vsaj premesti kam drugam. Gotovo bo iz Celja tudi na Dunaj odšla takoj deputacija, da prosi za odpravo dvojezične gimnazije v Celji, če je piranska deputacija na Dunaji dosegla, kar je želela. Seveda bi i od drugod Nemci prišli s podobnimi pritožbami, zlasti s Češkega in Moravskega, kjer se je tudi proti volji Nemcev osnovalo nekaj čeških ljudskih in srednjih šol. Vsako imenovanje Slovana na kako uplivnejše uradno mesto v meševitih deželah bi se tudi zmatrало za izzivanje Nemcev in takoj pritožba do vlade in državnega zbora.

S svojimi besedami je ministerski predsednik le sebe spravil v velike neprilike. Vidi se, da je grof Badeni služboval dosedaj le v Galiciji in še ne pozna avstrijskih Nemcev. Ko jih bode bolje spoznal, bode vedel, da izzivalci nikjer niso Slovani, temveč le Nemci in Italijani. Težko bode Badeniju zatreti nade, katere je s svojimi besedami pri Nemcih in Italijanah vzbudil. Če bode pa hotel jim ustrezati, bodo pa Slovani prisiljeni začeti proti vladi najodločnejšo opozicijo in potem mora Badeni biti prepričan, da se njegova vlada ne bode dolgo držala. Nemška levica že tako razpada, z nemškimi nacionalci in protisemiti pa nobena vlada ne bi mogla vladati, najmanj pa grof Badeni po Luegerjevi aferi.

Politični pregled.

Imenovanje novih ministrov. — Pričakovati je, da se v kratkem imenujejo trije novi ministri. Podmaršal Guttenberg bode imenovan železniškim ministrom. Sedaj je Guttenberg podnačelnik glavnega generalnega štaba. To imenovanje bi kazalo, da se pri grajenju in upravi železnic mislijo ozirati pred vsem na deželno brambine potrebe. Sekcijski načelnik dr. Rittner bode imenovan ministrom za Galicijo. Rittner je izdelal načrt za volilno reformo in ga bode že kot minister zagovarjal pred zbornico. Poleg tega se bode imenoval še minister za Češko. Vzel se bode baje zunaj političnih strank, pa tudi ne iz veleposestva. Njegova naloga bode pred vsem skrbeti za kulturne in gospodarske koristi dežele češke krone. Vlada se menda nadeja, da jo bodo potem podpirali Mladočehi, a se najbrž moti. Mladočeška stranka ostane v opoziciji,

dokler vlada ne stori odločnega koraka na potu do češkega državnega prava ali pa popolni narodni enakopravnosti.

Deželni zbori — Sklicani so deželni zbori. Češki, gališki, gorenje in dolnje avstrijski, štajerski, kranjski, moravski, goriški in šleški snidejo se dne 28. decembra. Deželna zbora koroški in tirolski začeta svoje zborovanje dne 2. januarija, solnograški dne 7. isterski, predarelski in tržaški dne 8. bukovinski dne 10 in dalmatinski dne 11. januarija. — Vrhovnim deželnim maršalom češkim je imenovan knez Jurij Lobkovic, njegovim namestnikom dr. Julij Lippert, tirolskim deželnim glavarjem je imenovan grof Anton Brandis, njegovim naslednikom pa dr. Karol Heppeger, goriškim deželnim glavarjem je imenovan grof Frauc Coronini, namestnikom pa dr. Anton Gregorčič.

Budgetna debata se dalje vrše in je semtertja precej burna. Finančni minister Bilinski je napovedal obširne davčne preosnove. Napovedal je več novih davkov in ponižanje zemljiškega davka. Njegov govor je napravil še precej dober vtis. Posebno je pa dr. Lueger imel neki jako oster govor, v katerem je hudo kritikoval nagodbo z Ogersko, pri tem se je pa zaganjal v vlado in zjedinjeno levico in rabil izraze, ki ne spadajo v parlament. Dasi se ne strinjamo z obliko njegovega govora, o lobravati pa moramo po večjem njega vsebino. Češki veleposestnik Palfy je na to izjavil, da se mora razmerje donšanju k skupnim državnim stroškom premeniti. To je vzbudilo veliko senzacijo. Vlada je morala sprevideti, da bode imela težave z obnovljenjem nagodbe z Ogersko.

Mestne volitve na Dunaji. — Nekateri časopisi poročajo, da bodo že v februarju volitve za mestni zbor na Dunaji. Vlada je nekda prisiljena volitve razpisati, ker so mestne finance v tako velikem neredu, da se vladni komisar več pomagati ne more.

Rusinska deputacija na Dunaji. — Na Dunaj je prišla 150 članov broječa rusinska deputacija se pritoževati zaradi nepravilnosti pri volitvah. Deputacijo so prijazno vsprejeli dunajski protisemiti, priredili jej slavnostni večer in obljubili svojo pomoč. To, da se je pobratila deputacija s protisemiti, jej je le škodovalo. Cesar je vsprejel šest članov deputacije, pa nikakor ne posebno milostivo. Očital je jim, da ni bilo potreba hoditi jih toliko na Dunaj in da ni umestno, da so se na Dunaji dali zlorabiti za demonstracijo proti vladi. Obljubil je pa jim, da se bodo nepravilnosti pri volitvi preiskale. Posebno zadovoljna se deputacija ni vrnila z Dunaja.

Češkonemška sprava. — Po časopisih pa tudi po shodih in v parlamentu se zadnji čas razpravlja o češkonemški spravi. Pomenljivo je vsekako, kar v tem oziru piše „Pester Lloyd.“ Ta list, ki je v prijateljstvu z zjedinjeno desnico priznava, da trajna sprava tako dolgo ni mogoča, dokler se Nemci ne bodo zmatrali za del avstrijske države, temveč le za del velicega nemškega naroda.

Volitev v Stomfi. — V Stomfi na Ogerskem je bila nedavno dopolnilna volitev. Izvoljen je vladni kandidat državni tajnik Latkoczy. Pri tej volitvi so se vršile velike nerednosti. Volitev je trajala nepretrgoma dva dni, da si bi bila se lahko končala v enem dnevu. Vladni pristaši so podkupili vse gostilne, tako, da so opozicijski volilci morali čakati na dežju, ter tako jih več zbolelo. Mnogo opozicijskih glasov so odklonili. Pri odklonitvi vsacega glasu pisali so dolg zapisnik, da volitev dlje traje, da bi več opozicijskih volilcev odšlo domu. Vladni pristaši so namreč prvi volili. Da bi pa državni zbor volitve ne zavrgel, vladni listi trdijo, da je opozicijski kandidat bil naklonjen panslavizmu in je torej v narodnem interesu, da ni voljen.

Pomadjarjevanje imen. — Sedaj na Ogerskem mislijo pred vsem pomadjariti vsa nemadarska imena žandarjev. Žandarsko poveljništvo se je obrnilo do dušnih pastirjev, naj hitro pošljejo točno madjarsko prestavo dotičnih imen. Radovedni smo, koliko župnikov bode ustreglo tej zahtevi.